

Luôn đặt chữ “Tâm” lên hàng đầu

Quả thật ít có ai vừa là nhà khoa học, nhà giáo, nhà quản lý, lại tham gia bền bỉ và nhiệt thành các công tác xã hội, chính trị, được đánh giá cao như GS.TS Phạm Tất Dong. Cái tên của ông nhiều năm nay đã quá quen thuộc và gắn gũi với thầy cô giáo và sinh viên hai khoa Xã hội học và Tâm lý học trường Đại học KHXH&NV, ĐHQGHN.

■ PGS.TS NGUYỄN THỊ KIM HOA

Trong hơn 60 năm công tác, tham gia quản lý liên quan đến ngành giáo dục, chỉ tính riêng với khoa Tâm lý và Xã hội học, GS.TS Phạm Tất Dong đã có nhiều công lao đóng góp xây dựng phát triển ngành. Trong 10 năm, từ năm 1991 - 2001, GS.TS Phạm Tất Dong là Chủ nhiệm Khoa kiêm nhiệm đầu tiên. Khoa chúng tôi rất tự hào vì Giáo sư - Chủ nhiệm Khoa vừa là nhà chính trị, quản lý giỏi vừa là nhà khoa học nổi tiếng. Biết GS. Phạm Tất Dong đang là Phó Trưởng Ban Khoa Giáo Trung ương, rất bận rộn công việc, nhưng Ban giám hiệu Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội hồi ấy vẫn tha thiết mời ông về làm Chủ nhiệm Khoa kiêm nhiệm. Cùng trong Ban Chủ nhiệm Khoa thời kỳ đó còn có 3 thầy cô Phó chủ nhiệm là PGS.TS Nguyễn An Lịch, TS. Trần Thị Minh Đức, ThS. Đoàn Ngọc Ẩn.

Những năm đầu của thập niên 90, kinh tế thị trường phát triển, nhiều vấn đề xã hội nảy sinh, đòi hỏi có những nghiên cứu, điều tra xã hội học. Xã hội học thâm nhập vào nhiều lĩnh vực nghiên cứu như kinh tế, văn hóa, giáo dục, dân số, bảo vệ và chăm sóc sức khỏe, quy hoạch đô thị... Dưới sự lãnh đạo của Ban Chủ nhiệm Khoa và đặc biệt vai trò của GS. Phạm Tất

Dong, tập thể cán bộ Khoa Xã hội học - Tâm lý học vừa xây dựng chương trình, kế hoạch giảng dạy để thực sự hoạt động với tư cách là một khoa, song lại chuẩn bị để sao cho trong một thời gian không dài, Tâm lý học sẽ tách ra thành một khoa độc lập. Sau hơn 5 năm phấn đấu tích cực, lực lượng cán bộ giảng dạy đã đủ điều kiện để tổ chức lại thành một khoa. Việc phân đổi Khoa Xã hội học - Tâm lý học trở thành một sự kiện lớn: lần đầu tiên, Xã hội học trở thành một khoa độc lập. Từ năm 1997 đến 2001, GS. Phạm Tất Dong là Chủ nhiệm Khoa, PGS.TS Nguyễn An Lịch, TS. Vũ Hào Quang làm Phó Chủ nhiệm. Năm 2000 - 2001, PGS.TS Nguyễn An Lịch nghỉ hưu và bổ sung ThS. Trịnh Ngọc Thạch làm Phó Chủ nhiệm.

Năm 2001, GS. Phạm Tất Dong nghỉ quản lý Khoa Xã hội học. Ban Chủ nhiệm Khoa Xã hội học mới được thành lập do PGS.TS Vũ Hào Quang làm Chủ nhiệm, kế thừa những thành tựu và kinh nghiệm quý báu để xây dựng và phát triển khoa. Tuy vậy, hiện nay ông vẫn tham gia Hội đồng Khoa học của Khoa và là Trưởng ban xây dựng chương trình sau đại học ngành Công tác xã hội thuộc Khoa Xã hội học.

Kể từ ngày chính thức thành lập đến nay, trong gần 25 hoạt

động, hai khoa Xã hội học - Tâm lý học đã góp phần đào tạo nhiều thế hệ sinh viên, học viên cao học, nghiên cứu sinh, với quy mô ngày càng mở rộng. Khởi đầu từ cái nôi Triết học, bây giờ Trường ĐHKHXH&NV không chỉ có chuyên ngành Tâm lý riêng, mà còn xây dựng các chuyên ngành mới Xã hội học và Công tác xã hội. Nhiều cán bộ do Khoa đào tạo đã được tuyển dụng làm cán bộ giảng dạy tại Khoa và các trường cao đẳng hoặc đại học khác nhau. Một số đã làm việc ở viện nghiên cứu, đài phát thanh và truyền hình, một số cơ quan văn hoá, xã hội, doanh nghiệp, các tổ chức đoàn thể xã hội. Dù ở đâu và làm bất cứ nghề gì các học viên, sinh viên của Khoa không bao giờ quên được ngôi trường đã chấp cánh cho họ bay xa. Còn với GS. Phạm Tất Dong, mặc dù bận nhiều công việc, ông vẫn dành sự quan tâm đến mọi mặt hoạt động của khoa. Thời gian còn đương chức, gần như hầu hết các đoàn thực tập, thực tế tại địa phương đều được GS. Phạm Tất Dong đến tận nơi để thăm hỏi, động viên. Đi thực tập, thực tế ở các địa phương, công việc điều tra, phỏng vấn các hộ gia đình vất vả, nhưng mỗi khi được tin GS. Phạm Tất Dong đến thăm đoàn, thấy trò chúng tôi vô cùng phấn khởi và tự hào, niềm say mê nghề nghiệp và tinh thần trách nhiệm với công việc như được nhân lên.

Trong công tác nghiên cứu khoa học, GS.TS. Phạm Tất Dong là cái tên sáng giá trong đội ngũ cán bộ khoa học xã hội - nhân văn đầu ngành của nước ta, đã chủ trì và hoàn thành xuất sắc nhiều công trình khoa học có giá trị với sự say mê và tinh thần khoa học nghiêm túc. Ông đã chủ trì rất nhiều đề tài nghiên cứu khoa học, tạo cơ hội cho nhiều cán bộ trong Khoa Xã hội học tham gia nghiên cứu, nâng cao năng lực nghiên cứu khoa học và trình độ chuyên môn. Các cuộc khảo sát thực nghiệm, các chuyến công tác điền dã của anh chị em cán bộ, giảng viên trong khoa có sự tư vấn, giúp đỡ của ông đã mang đến nhiều kết quả thiết thực. Cũng từ đó, cán bộ của Khoa đã có dịp tham gia nhiều đề tài cấp Nhà nước và cấp Bộ. Nhờ có cơ hội học hỏi những kinh nghiệm, triển khai nghiên cứu các đề tài cụ thể mà chúng tôi đã ngày càng nâng cao được năng lực nghề nghiệp của mình.

Năm 2006, GS. Phạm Tất Dong làm chủ nhiệm đề tài KX.09.11 về đặc điểm nhân cách người Thăng Long - Hà Nội. Đây là đề tài được đánh giá là khó, nhưng rất hay và có ý nghĩa quan trọng nhân kỷ niệm 1000 năm Thăng Long - Hà Nội. Trong 3 năm từ 2007 đến 2009, ông đã hoàn thành xuất sắc Đề tài độc lập cấp Nhà nước: Xây dựng mô hình xã hội học tập ở Việt Nam. Năm 2013-2015, Giáo sư chủ trì Đề tài cấp Nhà nước Định hướng hoàn thiện chính sách an sinh xã hội và phúc lợi xã hội ở nước ta trong điều kiện mới với sự tham gia của các cán bộ Khoa Xã hội học, được nghiệm thu kết quả xuất sắc. Đồng thời, GS. Phạm Tất Dong chỉ đạo tiến hành đánh giá thực trạng học tập của học sinh tiểu học và xây dựng danh mục nghề cho người khuyết tật. Bên cạnh đó, ông còn chủ trì nhiều đề tài nghiên cứu khoa học và các chương trình nghiên cứu cấp Nhà nước, là tác giả của 32 cuốn sách và đồng tác giả của 46 cuốn sách khác, 87 bài báo khoa học đăng trên các tạp chí trong nước và quốc tế, 141 chuyên đề khoa học cho các hội nghị và hội thảo trong và ngoài nước. Ông cũng đã hướng dẫn 25 nghiên cứu sinh, 30 học viên cao học. Các học viên cao học, nghiên cứu sinh được ông hướng dẫn hay đọc nhận xét đều tiếp thu được nhiều ý kiến đóng góp quý báu và những ý tưởng khoa học, sáng tạo. Tôi là một trong số những người rất may mắn được GS.TS Phạm Tất Dong hướng dẫn luận án tiến sĩ. Trong thời gian làm việc dưới sự hướng dẫn của thầy, tôi đã tự tích lũy được nhiều kinh nghiệm. Từ bản thảo đầu tiên và các phần viết sau này được ông đọc và sửa chữa, tôi vẫn giữ lại như một kỷ niệm đẹp trong đời làm trò và làm thầy của mình. Quả là, trong cuộc sống và trong công việc, không phải ai cũng dễ có được những người thầy như vậy. Còn với GS.TS Phạm Tất Dong, tất cả những ai đã từng tiếp xúc, làm việc, công tác đều có chung sự khâm phục và kính trọng. Ông giải quyết các công việc đều bằng trí tuệ và tấm lòng nhân hậu, luôn động viên, khuyến khích chúng tôi học tập, nghiên cứu và sáng tạo.

Trong những điều kiện rất eo hẹp về thời gian, GS. Phạm Tất Dong vẫn không quên nhiệm vụ của một Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương và Ủy

viên kiêm Trưởng tiểu ban giáo dục phổ thông của Hội đồng Quốc gia Giáo dục. Do làm công tác lý luận, Trung ương Đảng đã cử GS. Phạm Tất Dong tham gia Ban văn kiện của đại hội Đảng các khoá VII, VIII và IX. Trước Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ X, dù đã nghỉ hưu, GS. Phạm Tất Dong vẫn tham gia tổng kết 20 năm đổi mới đất nước.

GS. Phạm Tất Dong còn là Tổng Biên tập Tạp chí Thế giới trong ta. Ông đã viết giới thiệu về tạp chí này như sau: "Cái tâm trong sáng là yếu tố không thể thiếu của đời sống con người, thế giới nội tâm của con người càng lớn lao, trí tuệ của con người càng được nâng cao, sức khoẻ thể chất và tinh thần càng dồi dào, càng vững chắc. Đó là mục tiêu tối thượng mà mọi chính sách kinh tế - xã hội hướng tới. Thế giới trong ta coi việc xây dựng cái Tâm như mục tiêu định hướng của mình". Chính vì đề cao chữ Tâm, GS. Phạm Tất Dong đã lập ra Tổ chức Hỗ trợ và Giáo dục trẻ thiệt thòi Việt Nam (OSEOC), trực tiếp làm Giám đốc, mở ra các trung tâm trực thuộc ở thành phố Hồ Chí Minh, Hà Tĩnh, Hà Tây, Việt Trì, Quảng Ninh, Hà Nội... Hơn 10 năm, ông làm Phó Chủ tịch, kiêm Tổng thư ký Hội Khuyến học và gần đây, ông đã được cử làm Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Quyền trẻ em. Trung tâm đang triển khai

nhiều hoạt động mang lại kết quả tốt. Ông có nhiều đóng góp đáng ghi nhận trong việc xây dựng và phát triển các phong trào khuyến học, khuyến tài, đặc biệt là xây dựng các trung tâm học tập cộng đồng cấp xã, phường và phong trào xây dựng các gia đình hiếu học, góp phần xây dựng xã hội học tập ở Việt Nam. Bắt đầu từ năm 2014, ông tham gia chỉ đạo Đề án 281 Đẩy mạnh phong trào học tập suốt đời trong gia đình, dòng họ và cộng đồng đến năm 2020.

Được cử làm Chủ tịch Hội Hữu nghị Việt - Triều, GS. Phạm Tất Dong đã hết sức cố gắng để công tác đối ngoại nhân dân do Trung ương Đảng giao cho được thực hiện tốt nhất. Mặc dù luôn bận rộn với những công việc của Hội Khuyến học, những đề tài nghiên cứu khoa học, những luận án tiến sĩ, luận văn thạc sĩ, nhưng GS. Phạm Tất Dong vẫn khoẻ mạnh, thanh thản, yêu đời. Tôi nghĩ rằng, để có được những điều đó, cái Tâm của ông luôn trong sáng. Ông thực sự là nhà giáo, nhà khoa học và hoạt động xã hội xuất sắc của chúng tôi.